

למורה:

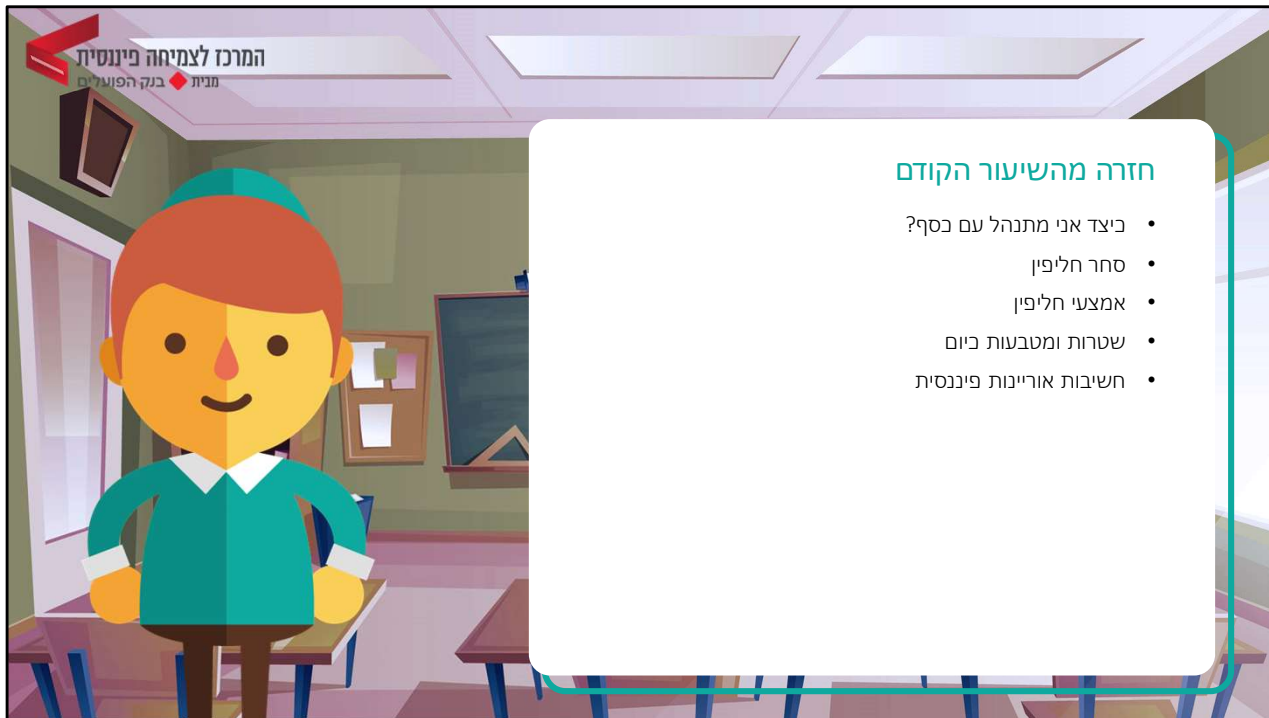
זהו שיעור מס' 3 בתכנית "חינוך לאחריות" המיועד לכיתות ז'-ח'. מיקום השיעור ברצף הלמידה: שיעור שלישי בתכנית, תחת חטיבת "העלויות האמתיות של החיים": אחרי שיעור מס' 2- 'תקציב משפחתי' ולפני שיעור מס' 4 'איפה מנוהל הכסף'. עדיף לסדר את הכיתה בצורת ח' בשביל שיהיה מקום לפעילויות השונות במהלך השיעור.

נושאי השיעור:

- מה אני קונה ומה קונים לי
- מתי אני מבקש כסף
- למה לפעמים אומרים לי לא
- קניות שלי בחו"ל (המרות מטבע)

ציוד נדרש לשיעור:

- להצגת המצגת: מחשב עם חיבור לאינטרנט, מקרן, רמקולים (מומלץ- להקרנת סרטון)
- נספח א'

למורה (2 דק')

בצע חזרה על שיעור הפתיחה. אמרי: השיעור הקודם היה השיעור השני שלנו: דברנו קצת על מושגים בסיסיים מהעולם הפיננסי כמו- משק בית, צרכן (שאלה אנחנו), ועל יצרנים שמספקים לנו שירותים או מוצרים.

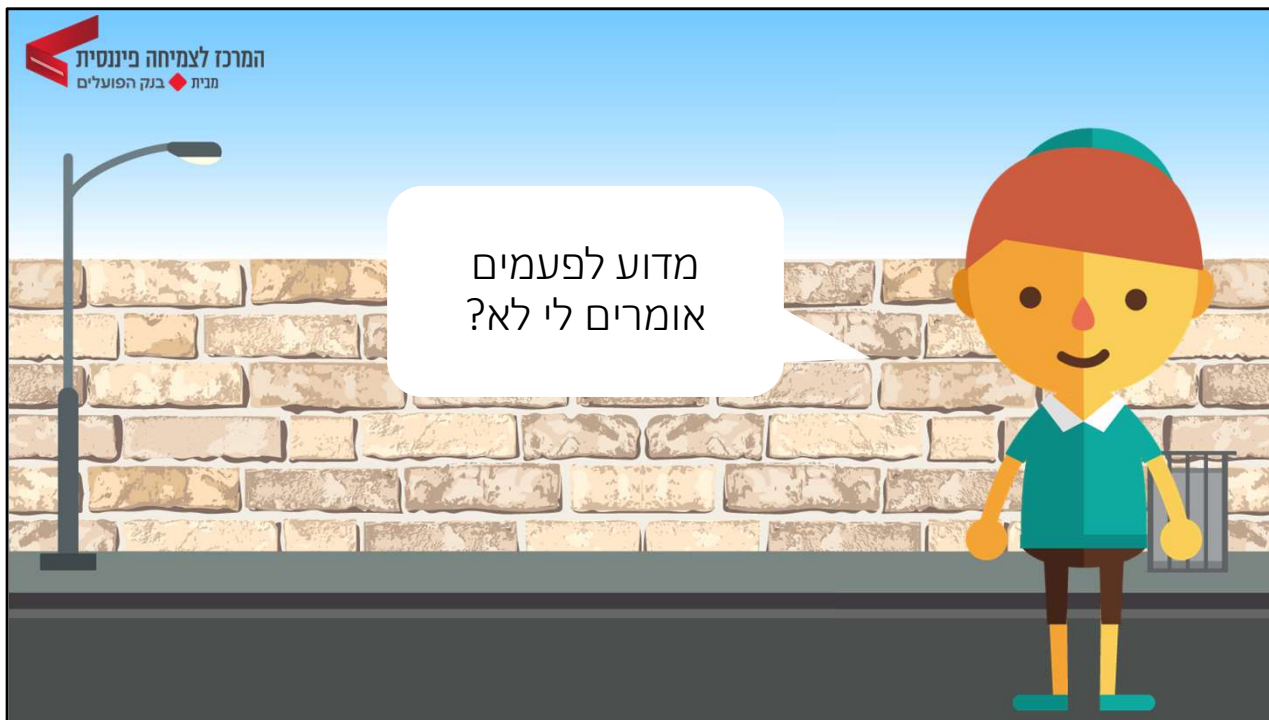
שאלי: מישהו רוצה להזכיר לי מה ההבדל בין צרכן ליצרן? ומה ההבדל בין שירות למוצר? **אספי** תשובות **ותקני** במידת הצורך.

הזכירי - דיברנו על סוגי הכנסות שונות. בשיעור זה נתמקד בעבודה כהכנסה. כמו כן מנינו סוגי הוצאות שונות - הוצאות קבועות והוצאות משתנות.

שאלי - מישהו רוצה להזכיר לכיתה מה ההבדל בין הוצאות שוטפות לתקופתיות? האם תוכלו לתת דוגמאות לסוגי הוצאות שונות? **אספי** תשובות **וחדדי** את הנושא במידת הצורך.

שאלי לבסוף: האם יש משהו לא מובן מהשיעור הקודם?

אמרי: בשיעור זה אנו נעסוק בדברים שאתם קונים לעצמכם ומתי אתם מבקשים כסף מהוריהם. יחד נבין מדוע לפעמים ההורים אומרים לכם 'לא'. בנוסף, גם נדון בקניות בחו"ל ובהמרות מטבע.

למורה: (18 דק')

פעילות בקבוצות

מטרת הפעילות: התלמידים יקבלו את נקודת המבט של הוריהם תוך מתן תשובה לשאלה:

מדוע לפעמים אומרים לי לא?

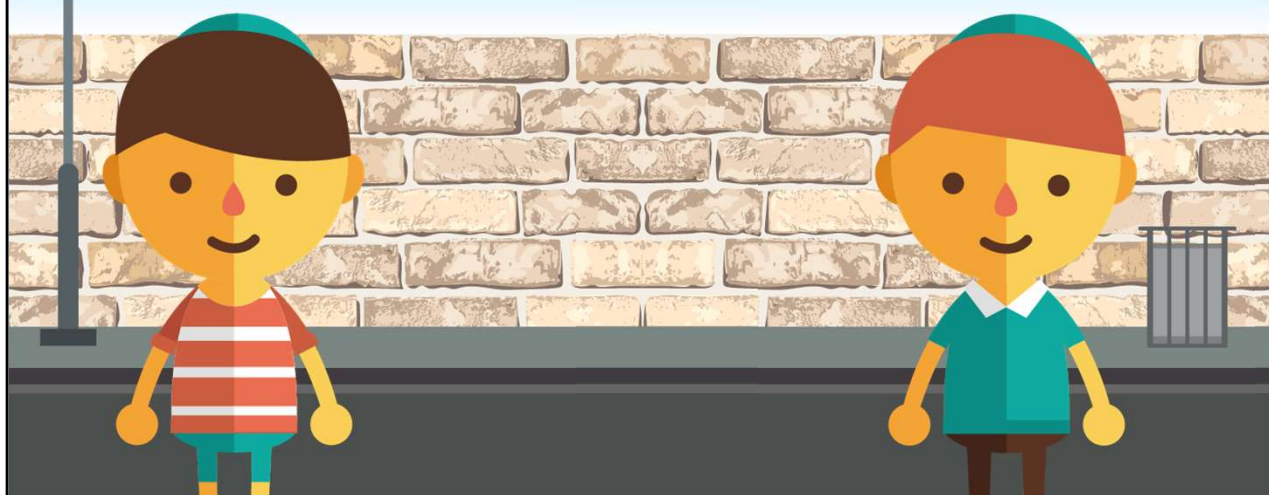
ציוד נדרש: נספח א' - שקף 11

מהלך הפעילות: חלקי את הכיתה ל-3 קבוצות. כל קבוצה מקבלת סיפור מקרה קצר. על חברי הקבוצה לקרוא את הסיפור, לדון בו ולהכין הצגה באורך של עד 3 דק' לשאר הכיתה אשר תמחיש את הסיטואציה.

- מקרה 1- להורים אין כסף בשביל לקנות את משחק המחשב
 - מקרה 2- חינוך להתנהלות כלכלית נכונה
 - מקרה 3- חינוך לצניעות
- משך זמן עבודה בקבוצות: כ-9 דק'. משך זמן הצגת כל ההצגות: כ-9 דק'.

שאלה למחשבה מהשיעור הקודם:

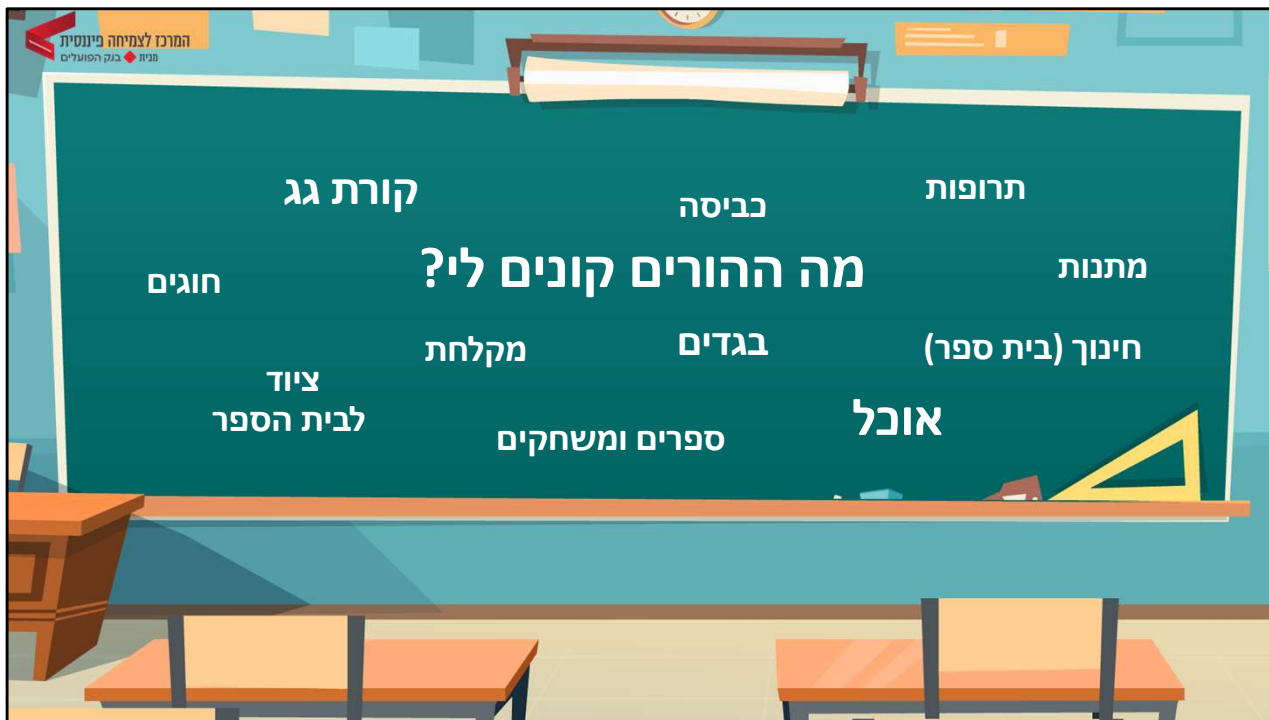
אילו דברים ההורים קונים לי ומה אני קונה לעצמי?

למורה: (4 דק')

שאלי את התלמידים: בסוף השיעור הקודם הצגתי בפניכם את השאלה הבאה: 'אילו דברים ההורים קונים לי ומה אני קונה לעצמי?'. **אספי** תשובות.

מה משותף לדברים שאתם קונים לעצמכם לעומת הדברים שההורים שלכם קונים לכם? האם יש דברים שאתם קונים לעצמכם אבל אתם חושבים שהורים צריכים לקנות לכם? או להפך?

למורה: (1 דקה)

שאלי - מה ההורים שלכם קונים לכם? בלי לחכות לתשובה, **הקליקי עם העכבר וחשפי את ההוצאות** (ההנפשה היא אוטומטית בלחיצה אחת). **הקריאי** את המילים תוך כדי שהן נחשפות.

אמרי: כפי שאתם רואים, ההורים שלכם עובדים קשה בשביל לוודא שלא ייחסר לכם כלום. עלינו להיות אסירי תודה להורים שלנו שמשקיעים את כל כולם בשבילנו ולהבין אותם כאשר הם מסרבים לקנות לנו דברים לפעמים.

הדגישי: אם חשבתם שלהורכם קל להגיד לכם לא אז טעיתם. כל הורה רוצה שהילד שלו יהיה מאושר ושהוא ירגיש ששום דבר לא נחסך ממנו. כשהורה אומר לילד לא כנראה שאין לו ברירה אחרת. קחו בחשבון שלפעמים אתם לא מודעים לסיבות האמתיות לכך.

יואב, אתה מגיע
שבוע הבא למסיבת
יום ההולדת שלי?

שבוע הבא אני יוצא
לחופשה עם ההורים
שלי! אבל אני אביא לך
מתנה מגניבה!

למורה: (2 דק')

שאלה: מי מכם טס לחו"ל? לאן? באילו מטבעות השתמשתם? איזה סוגי מטבע נוספים אתם מכירים?

מטבעות של מדינות אחרות נקראים "מטבע חוץ", או בקיצור- מט"ח. בדרך כלל מטבע מקובל במסחר בינלאומי.

כפי שאתם בטח יודעים, למדינות שונות יש מטבע שונה. בארה"ב ישתמשו בדולר אמריקאי, ובהרבה מדינות באירופה ישתמשו באירו. **הציגי את הסמלים השונים לכל מטבע**

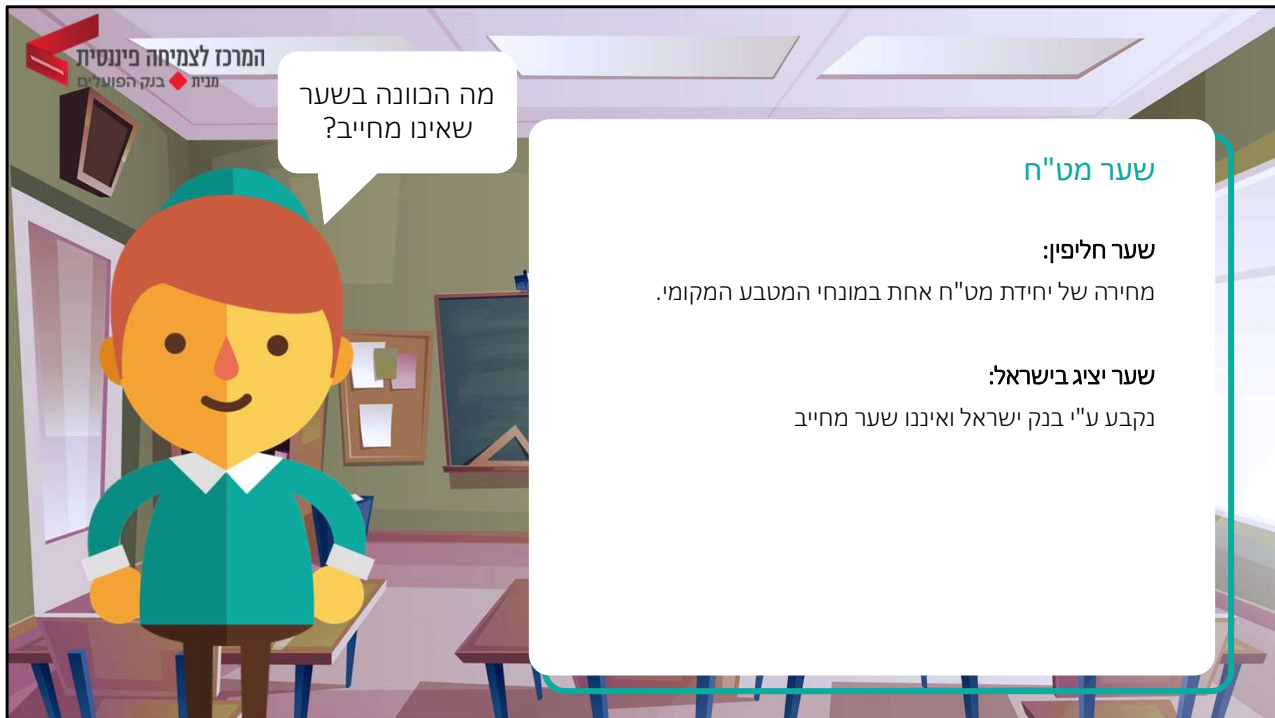
הרחבה למורה:

בכלכלה, מטבע חוץ (מט"ח) הוא מטבע של מדינה אחרת, בדרך כלל מטבע מקובל במסחר בינלאומי. מסחר במטבע חוץ נעשה בעיקר על ידי בנקים וגופים רשמיים אחרים ובדרך כלל נעשה באמצעות החלפת מטבע של מדינה אחת בזה של אחרת. כיום, שוק המט"ח נחשב לשוק הגדול והמשוכלל ביותר בעולם, ומעורבים בו בנקים מסחריים, בנקים מרכזיים, ספקולנטים, תאגידים, ממשלות ומוסדות אחרים.

הסיבות העיקריות לצורך התמידי במט"ח ולנפח המסחר בו הן:

- הכלכלה הגלובלית של ימינו והיקפו הנרחב של המסחר הבינלאומי מכתיבים שימוש נרחב מאוד במטבע זר, עבור סחורות ושירותים מיובאים.
- תאגידים רב לאומיים צריכים לשלם לעובדים וספקים בארצות רבות ובמטבעות רבים.

- תיירות בינלאומית, המחייבת את הנכנסים בשערי מדינה להצטייד במטבע המקומי.
- השקעות זרות ותנועות תכופות של הון מארץ לארץ, גם הן היבט של הגלובליזציה.

למורה: (2 דק')

הסבירי: כאשר אנו מבצעים רכישות בחו"ל עלינו להתחשב בהמרת המטבע שלנו - השקל, למטבע החוץ המקומי.

שער חליפין הוא מחירה של יחידת מט"ח אחת במונחי המטבע המקומי והוא כל הזמן משתנה בהתאם למשתנים כלכליים שונים.

כאשר אנו מדברים על שער חליפין עלינו להבין תחילה מהו השער היציג - שער זה נקבע על ידי בנק ישראל והוא משקף את המחיר בשקלים לכל יחידה של מט"ח, אך הוא אינו שער מחייב, אלא משמש בעיקר לצורך הערכת שווי מטבעות זרים ביחס לשקל הישראלי או לשימוש בחוזים משפטיים.

חשפי במצגת ושאלי: מה הכוונה בשער לא מחייב? **אספי** תשובות **והסבירי:** במדינה מסוימת השער היציג יכול להיות X אך כשתיגשו להחליף את המטבע שלכם במטבע מקומי תגלו שמוכרים לכם אותו במחיר יקר יותר מהשער היציג וכך מוכרי המטבע מרוויחים על פעולת ההחלפה.

הרחבה למורה:

שער יציג: שער זה נקבע על ידי בנק ישראל והוא משקף את המחיר בשקלים לכל יחידה של מט"ח. בנק ישראל קובע את השער היציג על בסיס דגימות של שערי חליפין שמפרסמים בנקים ברחבי העולם, לרוב על פי היחס שבין המטבע הזר לדולר אמריקאי. השער היציג שמפרסם בנק ישראל אינו שער מחייב, אלא משמש בעיקר לצורך הערכת שווי מטבעות זרים

ביחס לשקל הישראלי או לשימוש בחוזים משפטיים. שוק המט"ח בפועל מתנהל באופן שבו שער החליפין הוא כזה שמוסכם על שני הצדדים, ולשני הצדדים יש יכולת לתאם זאת ביניהם. כלומר, ערך המט"ח שבידך שווה את הסכום שמישהו אחר מוכן לשלם עליו.

הפאזל הזה עולה רק
20 דולר!

קניות שלי בחו"ל

שער הדולר היציג = 3.67
הכוונה היא שדולר אחד שווה ל-3.67 שקלים

כאשר אנו מבצעים קניות בחו"ל,
עלינו לקחת בחשבון את ההמרה שיש לבצע בין המטבעות השונים
ואת **עמלות החליפין**-

עמלות שיש לשלם על פעולת ההמרה עצמה ועל ההפרש בין
השער היציג לשער הקנייה והמכירה.

במה יעלה משחק המחשב בשקלים?

למורה: (3 דק')

הסבירי: כך למשל דולר אחד שווה היום 3.67 שקלים אך עלול להשתנות מיום ליום (לעלות או לרדת) וגם ישתנה משער אחד לאחר, תלוי איפה אנו מעוניינים לבצע את ההמרה. **הדגישי:** בנוסף, עלינו תמיד לקחת בחשבון את עמלות החליפין- עמלה זהו סכום כסף שעלינו לשלם על ביצוע הפעולה. עמלות אלו כוללות את עמלות ההמרה (עצם ביצוע ההחלפה בין המטבעות) ועמלות המייצגות את ההפרש בין השער היציג לשער הקנייה והמכירה.

חשפי את הבועית של הילד- 'משחק המחשב הזה עולה רק 20 דולר!' ולאחריו **חשפי** את השאלה- כמה יעלה משחק המחשב בשקלים?- כ-75 שקלים! ואז אתם צריכים לשאול את עצמכם - האם זה המחיר שאני מוכן לשלם בארץ עבור המשחק הזה? האם זה משתלם לי לקנות את המשחק כאן? האם ההוצאה הזו כלולה בהוצאות שתכננתי להוציא בחו"ל?

ז"א שלפעמים, בקניות בחו"ל, המחיר הנמוך עלול לתעתע בנו.. "זה רק דולר, זה רק 3 דולר... וכן הלאה.. אבל בפועל, לאחר המרה לשקלים אנו חושפים את מחירו ה"אמתי" של המוצר ואז אנו מגלים שהדבר לא בהכרח זול כמו שאנו חושבים.

למורה: (3 דק')

סכמי את השיעור: בשיעור זה למדנו על מה ההורים קונים לי ומה אני קונה לעצמי, הכרנו בחשיבות ובהשקעה של ההורים שלנו אשר עובדים יומם וליל עבורינו בעוד שאנו לפעמים שוכחים זאת ומרגישים כי "הכל מגיע לנו".

נחשפנו להוצאות העיקריות של בני נוער כיום וגילינו שרובם נוגעים לבילויים, מוזיקה, משחקי מחשב, אוכל בחוץ ועוד.

לבסוף דנו קצת במטבע חוץ כמו דולר ויורו ובשער חליפין. הדגשנו את החשיבות בחישוב ההמרה מהמטבע המקומי לשקל על מנת לגלות את מחירו "האמיתי" של המוצר.

הציגי לתלמידים את השאלה למחשבה לשיעור הבא: באילו דרכים ההורים שלכם נוהגים לשלם- מזומן או כרטיס אשראי?
האם אתם מכירים עוד אמצעי תשלום?

נספח א' - סיפורי מקרה לעבודה בקבוצות

אבא ואמא של משה עובדים מסביב לשעון בשביל לספק לו ולאחיו קורת גג ואוכל. אמא של אלעד עובדת ב-2 עבודות ואביו תלמיד חכם. בעודם הולכים ברחוב הביתה, משה מבקש מהוריו משחק בשווי 180 שקלים. אמו מסרבת לקנות לו את המשחק ומשה נעצב מאוד דונו בסיפור. **מדוע אימא סירבה לאלעד? המחישו את הסיפור והציגו לחבריכם לכיתה.**

רחל מקבלת מהוריה כל חודש דמי כיס אותם היא מבזבזת מיד על קניית סיכות ואביזרים לשיער. יומיים אחרי קבלת דמי הכיס שלה, רחל הוזמנה למסיבת יום הולדת של מישהי מהכיתה. רחל, שרצתה להתחדש בקשת חדשה למסיבה, ביקשה מאימא שלה שתביא לה עוד כסף אך היא סירבה. רחל נעצבה ואמרה שהיא לא תעזור לאמא אם אחיה הקטנים. **דונו בסיפור. מדוע סירבה אימא לרחל? המחישו את הסיפור והציגו לחבריכם לכיתה.**

למורה:

נספח א' - סיפורי מקרה לעבודה בקבוצות
גזרי את סיפורי המקרה וחלקי לקבוצות. בזמן הדיון הסתובבי בין הקבוצות וודאי את הבנתם של הסיפור.

- מקרה 1- להורים אין כסף בשביל לקנות את משחק המחשב
- מקרה 2- חינוך להתנהלות כלכלית נכונה